

Opublikowane na: Mława (mlawa.pl)

Autor: Agnieszka Puzio-Dębska

Uroczystość z okazji rocznicy wybuchu Powstania Kościuszkowskiego

Publikowane od
22.03.2017 00:00:00

Publikowane do
22.04.2017 00:00:00

24 marca 2017 roku (piątek) o godzinie 12.00 odbędzie się uroczystość złożenia kwiatów i zapalenia zniczy pod Kopcem Tadeusza Kościuszki przy ul. Kościelnej na Wólce z okazji 223. rocznicy wybuchu Insurekcji Kościuszkowskiej. Zapraszamy!

Organizatorzy:

- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mławskiej
- Parafia św. Jana Kantego w Mławie
- Szkoła Podstawowa nr 4 w Mławie

Informacje historyczne:

Powstanie Kościuszkowskie, Insurekcja Kościuszkowska, powstanie narodowe przeciw Rosji, a następnie przeciw Prusom, rozpoczęte 24 marca 1794, zakończone 16 listopada 1794.

Spowodowane zostało II rozbiorem Polski i rządami Targowicy, przygotowane przez koła patriotyczne w kraju i na emigracji (m.in. H. Kołłątaj, I. Potocki), kierujące rozgałęzionym spiskiem. Wybuch powstania przyspieszyła zarządzona przez dowódcę wojsk rosyjskich I. A. Igelströma redukcja wojska polskiego o 50% i przymusowy werbunek zredukowanych żołnierzy do armii rosyjskiej i pruskiej, jak również aresztowania wśród warszawskich sprzysiężonych. 12 marca 1794 brygadier J. Madaliński odmówił redukcji wojska i na czele 1200 żołnierzy kawalerii narodowej wyruszył w kierunku Krakowa. ***W Krakowie 24 marca ogłoszono akt powstania, mocą którego Tadeusz Kościuszko został proklamowany Najwyższym Naczelnikiem powstania z władzą dyktatorską.***

4 kwietnia stoczono z wojskami rosyjskimi bitwę pod Raławicami. Zwycięstwo wojsk polskich przyspieszyło wybuch powstania na różnych terenach Polski. Na przełomie marca i kwietnia do powstania przyłączyły się oddziały polskie z Lubelszczyzny i zachodniego Wołynia. 17-18 kwietnia mieszkańcy Warszawy (z J. Kilińskim na czele) i wojsko polskie rozbiły silny garnizon rosyjski i wyzwoliły stolicę. Władzę w niej objęła umiarkowana Rada Zastępcza Tymczasowa, ulegająca wpływom króla, ale czasem także lewicy (jakobini polscy). 22/23 kwietnia wybuchło powstanie w Wilnie kierowane przez J. Jasińskiego. 24 kwietnia została powołana w Wilnie Rada Najwyższa Litewska, miała ona charakter zdecydowanie radykalny i została rozwiązana w końcu maja przez Kościuszkę. 7 maja w obozie pod Połańcem wydał

Kościuszko uniwersał, w którym znosił przywiązanie chłopów do ziemi, zapewniał im nieusuwalność z gruntów, a chłopom biorącym udział w powstaniu zmniejszał pańszczyznę. Zarządzenia uniwersału były jednak sabotowane przez szlachtę, co zniechęcało chłopów do powstania.

Dużą rolę w powstaniu kościuszkowskim, zwłaszcza w Warszawie, odegrał lud miejski, popierający program jakobinów, pod jego naciskiem stracono 9 maja w Warszawie 4 targowiczian (rozruchy połączone z samosądem na zdrajcach powtórzyły się w końcu czerwca). Do walki z powstańcami przyłączyła się 10 maja armia pruska. 6 czerwca Kościuszko poniósł klęskę pod Szczekocinami, a 8 czerwca generał J. Zajączek został pobity pod Chełmem. Wojska powstańcze cofnęły się ku Warszawie. 15 czerwca Prusacy bez walki zajęli Kraków. Bitwa stoczona w początkach lipca pod Warszawą powstrzymała nieprzyjaciela i pozwoliła zakończyć przygotowania do obrony miasta. Od 22 lipca do 5 listopada Warszawa (ufortyfikowana pod kierunkiem Kościuszki) była obleżona.

20–23 sierpnia wybuchło powstanie w Wielkopolsce, wiadomości o jego sukcesach skłoniły wojska pruskie do wycofania się spod Warszawy. Równocześnie korpus rosyjskiego generała I.I. Fersena cofnął się nad dolną Pilicę. Na pomoc powstańcom wielkopolskim Kościuszko wysłał korpus pod dowództwem J.H. Dąbrowskiego. 2 października zdobył on Bydgoszcz i wkroczył na Pomorze. Powstanie na Litwie zostało stłumione w okresie sierpnia i września (12 sierpnia padło Wilno).

Nowa armia rosyjska (m.in. pod dowództwem A.W. Suworowa) odniosła zwycięstwo pod Krupczycami i Terespołem (17 i 19 września). Aby nie dopuścić do połączenia się wszystkich wojsk rosyjskich, Kościuszko wydał Fersenowi bitwę pod Maciejowicami (10 października), która zakończyła się klęską Polaków. Ranny Kościuszko dostał się do niewoli. Nowym naczelnikiem powstania został T. Wawrzecki, a faktyczne dowództwo wojska objął generał J. Zajączek. W kierownictwie ruchu powstały spory między przedstawicielami różnych kierunków politycznych. Suworow, połączywszy się z wojskiem Fersena, ruszył na Warszawę, 4 września zdobył szturmem Pragę (m.in. zginął J. Jasiński), dokonując rzezi ludności, Warszawa kapitulowała 5 listopada, Wawrzecki z częścią wojska wycofał się na południe. 16 listopada pod Radoszycami nastąpiło ostateczne rozwiązanie oddziałów.

Po upadku powstania Austria, Prusy i Rosja dokonały 1795 III rozbioru Polski. Powstanie kościuszkowskie miało ogromny wpływ na rozwój polskiej myśli

politycznej. Próby Kościuszki wciągnięcia do walki mas ludowych i radykalizm społeczny jakobinów tworzyły tradycję nurtu lewicowego polskich ruchów wolnościowych, łączących walkę o niepodległość z programem reform społecznych. Na arenie międzynarodowej kierownictwo powstania bezskutecznie starało się uzyskać pomoc rewolucyjnej Francji. Powstanie, wiążąc siły pruskie, uniemożliwiło Prusom działanie przeciw Francji.

Źródło: encyklopedia PWN

Adres źródłowy: <https://mlawa.pl/arttykul/uroczystosc-z-okazji-rocznicy-wybuchu-powstania-kosciuszkowskiego-1>